

Postępowanie sądowoadministracyjne

mgr Angelika Drelichowska

*Uniwersytet Wrocławski
Wydział Prawa, Administracji i Ekonomii
rok akademicki 2015/2016*

Zasady ogólne postępowania administracyjnego

Zasada praworządności (art. 6 k.p.a.)

Organy administracji publicznej
działają na podstawie przepisów prawa.

- inaczej nazywana zasadą legalizmu
- jest jednocześnie zasadą naczelną, gdyż została uregulowana także w art. 7 Konstytucji RP
- wyznacza obowiązek działania organu na podstawie i w granicach prawa powszechnie obowiązującego
 - wyznacza prawo dla strony (gwarancję prawną), że wszystkie czynności podejmowane w toku postępowania będą zgodne z prawem
- organ administracji publicznej ma obowiązek stosowania przepisów prawa materialnego i procesowego

- organ administracji publicznej ma obowiązek ustalenia swojej właściwości z urzędu

- naruszenie zasady praworządności może skutkować nieważnością decyzji lub postanowienia (patrz art. 156 i n. k.p.a.)

Zasada prawdy obiektywnej (art. 7 k.p.a.)

W toku postępowania organy administracji publicznej (...) z urzędu lub na wniosek stron podejmują wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy (...).

- inaczej nazywana zasadą prawdy materialnej
- realizacją tej zasady są przepisy dotyczące postępowania dowodowego (patrz art. 75 i n. k.p.a.)
- ciężar dowodu w postępowaniu administracyjnym spoczywa na organie administracji publicznej, a strona postępowania ma prawo brać czynny udział w postępowaniu dowodowym
- organ administracji publicznej ma obowiązek zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy, który jest niezbędny do rozstrzygnięcia sprawy administracyjnej
 - organ administracji publicznej ma obowiązek określić, jakie dowody są potrzebne i konieczne do wyjaśnienia sprawy

administracyjnej, a następnie ma takie dowody przeprowadzić i dokonać oceny tych dowodów

- co do zasady postępowanie dowodowe powinno zostać przeprowadzone przez organ, który wyda decyzję w sprawie, wyjątkiem od tej zasady jest instytucja pomocy prawnej (patrz art. 52 k.p.a.)
- strona jest natomiast jedynie uprawniona, a nie zobowiązana, do przedstawienia dowodów
- strona ma ponadto prawo do czynnego udziału w czynnościach postępowania dowodowego, np. w przesłuchaniu świadków, biegłych, w oględzinach
- strona postępowania ma tzw. prawo ostatniego słowa

- w postępowaniu administracyjnym mamy otwarty katalog środków dowodowych (patrz art. 75)

Zasada uwzględniania w postępowaniu interesu społecznego i słusznego interesu jednostki (art. 7 k.p.a. *in fine*)

W toku postępowania organy administracji publicznej (...)
mają na względzie interes społeczny
i słuszny interes obywateli.

- organ administracji rozpatrując sprawę administracyjną uwzględnia interes społeczny i słuszny interes obywateli
 - organ musi oceniać zarówno interes społeczny i interes indywidualny
 - żaden z tych interesów nie jest z góry nadrzędny
- zasada ta dotyczy w szczególności decyzji administracyjnych uznaniowych

Zasada pogłębiania zaufania uczestników postępowania do władzy publicznej (art. 8 k.p.a.)

Organy administracji publicznej prowadzą postępowanie
w sposób budzący zaufanie jego uczestników
do władzy publicznej.

- obowiązkiem organów administracji jest prowadzić postępowanie w taki sposób, aby czynności podejmowane w toku postępowania były przewidywalne
- uczestnicy postępowania powinni mieć zagwarantowane, że takie same sprawy administracyjne będą rozstrzygane w taki sam sposób
- zasada ta odnosi się do stron, podmiotów na prawach strony oraz uczestników postępowania, czyli np. świadków, biegłych

Zasada informowania stron

(art. 9 k.p.a.)

Organy administracji publicznej są obowiązane do należytego i wyczerpującego informowania stron o okolicznościach faktycznych i prawnych, które mogą mieć wpływ na ustalenie ich praw i obowiązków będących przedmiotem postępowania administracyjnego. Organy czuwają nad tym, aby strony i inne osoby uczestniczące w postępowaniu nie poniosły szkody z powodu nieznajomości prawa, i w tym celu udzielają im niezbędnych wyjaśnień i wskazówek.

- zasada ta stwarza obowiązek po stronie organu do informowania o istotnych punktu widzenia strony okolicznościach zarówno faktycznych, jak i prawnych
- w szczególności zasada ta ma przeciwdziałać negatywnym konsekwencjom związanym z nieznajomością prawa

Zasada czynnego udziału strony w postępowaniu (art. 10 k.p.a.)

Organy administracji publicznej obowiązane są zapewnić stronom czynny udział w każdym stadium postępowania, a przed wydaniem decyzji umożliwić im wypowiedzenie się co do zebranych dowodów i materiałów oraz zgłoszonych żądań.

Organy administracji publicznej mogą odstąpić od zasady określonej w § 1 art. 10 tylko w przypadkach, gdy załatwienie sprawy nie cierpi zwłoki ze względu na niebezpieczeństwo dla życia lub zdrowia ludzkiego albo ze względu na grożącą niepowetowaną szkodę materialną.

Organ administracji publicznej obowiązany jest utrwalić w aktach sprawy, w drodze adnotacji, przyczyny odstąpienia od zasady określonej w § 1 art. 10.

- **obowiązkiem organu jest zapewnienie stronie postępowania czynnego udziału w każdym stadium takiego postępowania oraz zagwarantowanie stronie przed wydaniem decyzji możliwości wypowiedzenia się co do zebranego materiału dowodowego**
- **zasada czynnego udziału jest prawem strony i tylko od strony zależy, czy z tego prawa skorzysta**
 - **wyjątki od zasady czynnego udziału – art. 10 § 2 k.p.a.**
 - **naruszenie zasady czynnego udziału może być podstawą wznowienia postępowania administracyjnego (patrz art. 145 § 1 pkt 4 k.p.a.)**

Zasada przekonywania

(art. 11 k.p.a.)

Organy administracji publicznej powinny wyjaśniać stronom zasadność przesłanek, którymi kierują się przy załatwieniu sprawy, aby w ten sposób w miarę możliwości doprowadzić do wykonania przez strony decyzji bez potrzeby stosowania środków przymusu.

- konkretyzacją tej zasady z punktu widzenia formalnego jest uzasadnienie decyzji administracyjnej
- organy administracji publicznej powinny uzasadniać swoje rozstrzygnięcia, aby doprowadzić do tego, że decyzja administracyjna zostanie wykonana w sposób dobrowolny, tj. bez zastosowania sankcji egzekucyjnej w postaci egzekucji administracyjnej

Zasada szybkości i prostoty postępowania (art. 12 k.p.a.)

**Organy administracji publicznej powinny działać
w sprawie wnikliwie i szybko,
posługując się możliwie najprostszymi środkami,
prowadzącymi do jej załatwienia.**

**Sprawy, które nie wymagają zbierania dowodów,
informacji lub wyjaśnień,
powinny być załatwione niezwłocznie.**

- obowiązkiem organów jest prowadzenie postępowania w sposób szybki, ale zarazem wnikliwy, przy zastosowaniu możliwie najprostszycy środków
- zasada ta ma przeciwdziałać m.in. przewlekłości postępowania administracyjnego
- konkretyzacją tej zasady są przepisy dotyczące załatwiania spraw administracyjnych (patrz art. 35 i n.)
 - w k.p.a. zostały wskazane terminy załatwienia spraw administracyjnych - niezwłocznie; nie później niż w terminie miesiąca; nie później niż w terminie dwóch miesięcy
 - terminy załatwienia sprawy administracyjnej mają charakter instrukcyjny

- strona ma prawo złożenia zażalenia na bezczynność
(patrz art. 37 k.p.a.)

Zasada ugodowego załatwiania spraw (art. 13 k.p.a.)

**Sprawy, w których uczestniczą strony o spornych interesach,
mogą być załatwiane w drodze ugody
sporządzonej przed organem administracji publicznej
(ugoda administracyjna).**

**Organ administracji publicznej,
przed którym toczy się postępowanie w sprawie, powinien
w tych przypadkach podejmować czynności skłaniające
strony do zawarcia ugody.**

- **obowiązkiem organu jest ustalenie, czy istnieje możliwość zawarcia ugody**
- **jeżeli jest to możliwe, to organ ma obowiązek nakłaniać strony do zawarcia takiej ugody**
 - **zawarcie ugody jest możliwe, gdy w sprawie występują co najmniej dwie strony postępowania, a ich interesy są sporne**
- **ugoda uregulowana w k.p.a. jest zawierana między stronami postępowania, a nie między stroną i organem administracji publicznej (!)**
- **realizacją tej zasady jest instytucja ugody (patrz art. 114 i n.)**

- **ugoda może być zawarta w postępowaniu w pierwszej instancji,
jak i w postępowaniu odwoławczym**
- **ugoda zawarta między stronami wymaga zatwierdzenia
przez organ administracji publicznej**

Zasada pisemności

(art. 14 k.p.a.)

Sprawy należy załatwiać w formie pisemnej lub w formie dokumentu elektronicznego w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 17 lutego 2005 r. o informatyzacji działalności podmiotów realizujących zadania publiczne (Dz. U. z 2014 r. poz. 1114), doręczanego środkami komunikacji elektronicznej.

Sprawy mogą być załatwiane ustnie, gdy przemawia za tym interes strony, a przepis prawny nie stoi temu na przeszkodzie. Treść oraz istotne motywy takiego

załatwienia powinny być utrwalone w aktach w formie protokołu lub podpisanej przez stronę adnotacji.

- w postępowaniu administracyjnym wszystkie czynności co do zasady powinny być podejmowane w formie pisemnej**
- z formą pisemną zrównana jest aktualnie forma dokumentu elektronicznego**
 - wyjątkiem od zasady pisemności jest zasada ustności**
 - zasada ustności może być zastosowana tylko wtedy, gdy przemawia za tym interes strony, a przepis prawa nie stoi temu na przeszkodzie**

- co do zasady decyzje administracyjne powinny mieć formę pisemną, ale wyjątkowo po spełnieniu określonych przesłanek, dopuszczalne jest ustne ogłoszenie decyzji administracyjnej

- realizacją zasady pisemności są np. przepisy dotyczące protokołów (patrz art. 67 i n. k.p.a.)

Zasada dwuinstancyjności postępowania (art. 15 k.p.a.)

Postępowanie administracyjne jest dwuinstancyjne.

- **zasada dwuinstancyjności jest zasadą o charakterze naczelnym, gdyż wynika z art. 78 Konstytucji RP**
 - **strona ma prawo do dwuinstancyjnego postępowania**
 - **istotą tej zasady jest dwukrotne, merytoryczne, rozpoznanie i rozstrzygnięcie sprawy administracyjnej**
- **konkretyzacją zasady dwuinstancyjności są przepisy dotyczące odwołań (patrz art. 127 i n. k.p.a.) i zażaleń (patrz art. 141 i n. k.p.a.)**
 - **strona ma prawo złożenia odwołania od każdej decyzji nieostatecznej, z wyjątkiem decyzji wydanych przez ministra albo samorządowe kolegium odwoławcze**

Zasada trwałości decyzji (art. 16 § 1 k.p.a.)

**Decyzje, od których nie służy odwołanie
w administracyjnym toku instancji
lub wnioski o ponowne rozpatrzenie sprawy,
są ostateczne.**

**Uchylenie lub zmiana takich decyzji, stwierdzenie ich
nieważności oraz wznowienie postępowania może nastąpić
tylko w przypadkach przewidzianych
w kodeksie lub ustawach szczególnych.**

- **decyzje administracyjne ostateczne są trwałe**
- **zasada ta nie dotyczy decyzji administracyjnych nieostatecznych**
 - **zasada ta nie ma charakteru bezwzględnego**
- **możliwe jest bowiem wzruszenie decyzji administracyjnej w trybach nadzwyczajnych (patrz art. 145 i n. k.p.a.)**

Zasada sądowej kontroli decyzji administracyjnych (art. 16 § 2 k.p.a.)

**Decyzje mogą być zaskarżane do sądu administracyjnego
z powodu ich niezgodności z prawem,
na zasadach i w trybie określonym
w odrębnych ustawach.**

- zasada ta wypływa z zasady
 - demokratycznego państwa prawnego
(patrz art. 2 Konstytucji RP)
- decyzje administracyjne mogą być zaskarżane
do sądu administracyjnego
- sąd administracyjny kontroluje decyzje w oparciu o kryterium
legalizmu, tj. zgodności / niezgodności
z powszechnie obowiązującym prawem
- tryb zaskarżania decyzji administracyjnych został uregulowany
w ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. – Prawo o postępowaniu
przez sądami administracyjnymi